Србобран излази средомъ, петкомъ и недельомъ.

Предплату примаю све ц. и кр. поште познати скупительи и уредничство (грчка улица, у кући брой 1419).

Рукописи не враћаю се натраг.

СРБОБРАН.

Предплатне цене у аустр. вр
на три месеца . . . . 3 ф.
на по године . . . . 6 ф.
на годину . . . . . 12 ф.
За огласе плаћа се за оно место, кое єданъ редъ изъ петита заузима за сваки путъ по 8 новчића, и сваки путъ по 30 новч. штемпларине.

212

Год. II. У Новомъ Саду, у неделю 9. декембра 1862. Брой 120.

Бугарска.

Д. Несрећно станѣ оне наше браће, Бугара, кои сачиняваю већи део турскога царства одъ некогъ времена толико є да сваку меру превазилази. Нема славенина, кои би видио патнѣ єдногъ Бугарина а да не участвує у његовой горкой туги. Татари, а садъ и наши Турци додияше им, а безмерна даваня, кое субашама и делияма, а кое цару ради попуненя касе, свукоше имъ и кошулѣ съ леђа и то све разуме се, у саюзу са убиствама и апсама.

Већъ сваки зна да є Бугарска ове две године усрећена многобройнимъ гостима: кримскимъ Татарима и беотрадским ерлияма Бугари за то обично кажу садъ: Руси нам послаше Татаре у промени за Бугаре, а Срби Турке изъ неволѣ, па садъ и єдни и други царую, а о нама, Бог зна да ли шта мисле. Ове речи чимъ Бугарин сврши, одма вади мараму да сузне обрише очи. Како неће несрећни да се заплаче, кадъ види ко му є дошао на вратъ колико се збогъ тога сатр'о и шта му іоштъ предстои. Јукъ и врисакъ бабе за унучадма, майке за кћери, отца за синомъ, брата за сестромъ приликомъ селеня Татара изъ Крима у Бугарску до наше Србиє и Бугара радина у Кримъ доста се читало лане у Београду у новинама Д. Л. Бедни Бугари, кадъ се оно лане месеца новембра вратише неколико фамилия изъ Крима у Бугарску изгледаше као да су се подъ земльомъ родили, а не у Бугарской. Заоставша бака дође да види унучад, майка кћерь, отацъ сина, братъ сестру, али падну у несвесвт кадъ видеше да никог нема, єр што беше младо и старо, то море и кримски песакъ прогута. Кадъ сам се съ єдним Бугариномъ о томе разговарао плачући повиче: Сатрше насъ драги господине. Гди си Симеоне да видишъ шта се чини съ твоим потомцима, кои славенство просветише?!

Но колико се упропастише ови несрећници, кои преваромъ одоше у Кримъ толико заоставши проклиняу своє несрећне дане и часове, кад су се родили. И како неће, кад є пре читаво село било населѣно самим Бугарима, и сад осташе само у 3, 4, куће Бугари, а у осталим населише се Татари; кад мораю своя поля оставляти па кулуком ићи те ньима куће градити и то по два, три пута, єр имъ се прве и друге недопадаю; како неће кад одъ свои ньива мораю ньима уступити, своє неизрадити а ньиове израдити; кадъ виде да их и овай последньи народъ (тако и Бугари зову, єр се ране и коньскимъ месомъ) ђаурима називлѣ, краде и злоставля. Код оволике патнѣ за кое кажу Бугари да имъ є руска политика на вратъ бацила, могу ли Бугари имати іоштъ што надежде одъ Русиє, те се толико Енглеска бои Русизма на истоку?

Но чимъ Бугари сместише Татаре, ето ти имъ и београдски ерлия. И опетъ кулук и опетъ радъ свой оставляти и по 100, 200 кола ићи те нове своє госте возити, а у Видину цело лето шанчеве градити. И самимъ Циганима београдским морали су Бугари летосъ услуге чинити, па и одъ ньи речь ону „Ђауръ“ претрпити. Турци дакле и цигане себи удостоише да могу и они раю ньиову „Ђауръ“ називати. Заиста за неке є смешно, али за Бугарина поле свестногъ тужно било, кадъ є летосъ видио у Лом-паланки циганина Београдскогъ како се и онъ у чалму завио и саблю препасао па Бугарину за кола вели: чабукъ, чабукъ бре ђауръ! Но камо среће да су само те Бугарске муке.

Кои Србинъ ниє прочитао (чини ми се пре два месеца) у трговачким новинама, па и у Србобрану о онимъ опусимъ и тумруцима подводнимъ, кои су пуни били невини Бугара, опаданѣмъ саме ньове рођене, алъ потурчене браће — Помака? И данаєъ су подводни они грозни турски апси и тумруци пуни Бугара, гди сунца невиде, нити ће га видити? Колико су ньи изъ подозреня на србску буну допали тежки они турски тумрука гди се превияю, као што вешти гимнастикъ одъ слободне волѣ чини! жене без мужева, кћери без оцева осташе по селима изложене турскимъ и татарскимъ насилияма! А гди су убиства грозна и даваня прекомерна? Колика су убиства, то ће читательи чути, кадъ истину рекнемъ, да є сваки несигуранъ! Местне крвописке власти усугубише у саюзу са самомъ владом и тако већ превелика даваня, пола за себе, а пола за цара (ако што даю). Свака кућа морала є дати 20 гроша за некакви фес; сваки имућни човекъ морао є дати по 2, 3000 гроша па и више у сребру, а зато примити кайме (банке Турске) кое Богъ зна да ли ће добити новчану вредность, осимъ вергиє и орача. Сваки мора плаћати на свинѣ, ако има, на оку вина 8 пара, осимъ као законог дулума. Да завршимъ ове глобе съ єдном чудномъ, коя незнамъ, да ли се іоштъ гдигод споминѣ. Ако Турски конь неможе ући у шталу, єръ су іой мала врата, Бугаринъ мора зато дати бесном Турчину глобу, єдну рублю, зато, што ниє начинио већа врата (као да є знао кадъ є градио врата, да ће му доћи бесанъ Ага съ великимъ конѣмъ)! И тогъ варварина, ко то чини, брани данас найславнии и найизображении народъ.

То су беде и неволѣ данашнѣ и по крви и по вери, као и положаємъ нама найближи Бугара и у тима мукама они сваки часъ ядикую, да би, добили на се погледъ просвећене Европе, не би ли им колико толико олакшала, єръ као што они веле, сад имъ сами найближи суседи несрећу на врат бацише, єдни у промени а други (и они несумняю) изъ неволѣ. Али та просвећена Европа, коя се издає да жели свима народима слободу и да подиже просвету, сасвимъ є према овимъ мукама равнодушна и, као што се у ствари види, она є само по имену бранителька просвете и слободе, а у ствари обратно.

О сремской депутации и заключеньима благовештенскогъ сабора, доноси „П. Л“ следећи дописъ изъ Беча одъ 3. децембра: Споменули смо юче депутацию сремске жупание коя хоће одъ Његовогъ Величества да иште остваренѣ заключеня карловачкогъ сабора. Допустите намъ да се данасъ вратимо на ту мисию са некимъ приметбама. Пре свега морамо се чудити како є могла єдна конштитуционална скупштина онако просто и лепо изразити желю за остваренѣ карловачкихъ заключеня, кад би као уставна требала уставность да уважава; да унгарски саборъ има такођеръ судѣловати и саветовати се у той ствари, то ће тешко моћи и наша србска браћа таити, а то є и найвишимъ ручнимъ писмомъ припознато, у комъ є речено, да ће се заключеня карловачке конференциє унгарскомъ сабору као кралѣвске пропозициє предложити. Но кадъ башъ и неби унгарски саборъ имао у томе што рећи, ипакъ би се морао баръ саслушати, ма то било само ради многобройнихъ Мађара, Немаца, Романа итд. кои у онима жупанияма живе изъ коихъ ребара би се имала женица „Войводина“ изрезати. Унгарски саборъ саслушати после решеня, то или є празна форма, и онда противуслови достоинству найвећегъ и найстариегъ заступничства монархие, или ниє празна форма, и онда се неслаже са достоинствомъ круне, єръ ова се излаже опасности, да би морала наредбе, кое є мало пре учинила, опозвати. А найпосле Срби хоће, испала стварь како му драго, да своє заступнике на унгарски саборъ шалю. Неможе имъ дакле ићи у рачун, да сами иду на то, да се достоинство унгарскога сабора окрньи, или да своє будуће посланике изложе той неприятности, да дођу у скупштину, коя се мора на ньи срдити. Окретали ми дакле или обртали стварь како му драго, свакоме кога се она тиче иде у рачунъ, да се првобитно заключенѣ круне одржи, и да Карловачка заключеня пре оствареня дођу као кралѣвске пропозициє на унгарски саборъ.

Међутимъ умствованѣ наше тешко ће у чему променити заключеня сремске жупание, не остає намъ дакле ништа но желити депутации нѣной сретанъ путъ.

Али имали би іошъ неке приметбе на далѣ єдно заключенѣ сремске жупание, по комъ се, као што є познато, имаю и србске обштине на угарском земльишту позвати, да се депутации придруже. И као што чуємо агитация є доиста живо почела (!), подпомаже се особито изъ Карловаца (?) што се цркве тиче и већъ є црквена обштина Новосадска заключила депутации се придружити. Ако се ове вѣсти потврде, онда заслужую велику позорность, єръ то намъ є онда ясанъ знакъ, да се провизория яко починѣ кравити. Треба само да споменемо да се Њег. преузв. г. намѣстникъ путуюћи по земльи па и Будиму више пута изяснио, да се провизория не слаже ни са политичкимъ, нити са верозаконскимъ агитацияма. Ако є провизория то свойство своє изгубила — кое наравно неверуємо, докъ се не осведочнмо — онда ће у долньимъ пределима на скоро бити жестокога кретаня, єръ сигурно онда и Мађари, Немци и Романи, кое будућа Войводина у крило своє примити жели, неће наићи на препоне, да такођер бриге своє пред подножиємъ престола поднесу.

То єстъ: „недайте се ви Мађари, Немци и Романи кои у дольним предѣлима живите, и само ако є слободно, идите престолу царскомъ, те кажите да нећете войводину!“ — Да нисмо увек уверени били о томе, да є войводина (под коіом ми само гиранцию за развитакъ наше народности, и єзика нашегъ разумевамо) у очима браће наше Мађара страшило, и да имъ ништа срце тако нестеже, као кадъ чую за равноправност и задоволѣнѣ народности, кое живе у Унгарской; — да имъ то све ниє изъ искуства познато, зачудили би се и ми мислима дописника овогъ. Његова найвећа брига и найвећи страх као да є то, да се не окрньи достоинство унгарскога сабора. А што се наша не само природна него и толиком крви стечена права крнѣ што намъ се само, и то кадкада као испод кабанице показує нека надежда, да ће намъ болѣ бити ако се уздржимо унгарскога сабора, то све ниє ништа! Или дописник мисли да ћемо ми танталске муке стрпльиво подносити и чекати, да намъ се народность обезбеди онда, када є нестане? Не; ми и опет велимо: „чекаћемо, али ћемо чекати само ако узморамо. — Провизория не трпи агитациє, апострофира дописникъ, нетрпи. Али она допушта да се єдан Хоца и Хурбанъ прогоне; да се противъ изричной наредби владаоца србскимъ обштинама, кое су србски єзикъ за пословни изабрале не само не одговара на томъ єзику, него се ни извѣстия па ни словца неприма на другом него само на мађарскомъ єзику, шта више, да се тима об-

штинама индиректно налаже да мађарски езикъ за званичанъ у унутрашнѣмъ пословању узети мораю.

Вређа ли тай поступакъ достоянство круне? —

Може ли се муниципии едной замерити „коя се никада ние одрекла права свога у Войводину спадати, и коя е доиста на карловачкой, као што дописникъ вели конференции, заступлѣна била, што іой е поступакъ са браћом нѣномъ додияо и што е учинила употребленѣ одъ свога уставнога права? —

Ту ће намъ дописникъ одма доскочити одговоромъ: „Та то не чине Мађари, то не чини унгарски сабор.“ Знамо, али нам е познато и то да савъ тай ветаръ одонудъ душе, одъ куда се непрестано агитира противу Войводовине У.

ДОПИСИ.

? Изъ **Чипа** 3. дек. У исторично познатой Чепельской Ади, сеоцу Чипу, гди найвише до 250 душа нашегъ православия станує, прослави се и ове године праздникъ храма 11. новембер, а то е св. Стефанъ краль Дечански.

Ову славу као очевидацъ, и у толико пређутати не могу, а да не явимъ читаюћемъ србству редкость празднованя — ербо незнамъ, да ли се іошъ гди у ово страномъ србству празднує, као храма праздникъ, тай народни мученик?

Любопитанъ, и нестрпѣливъ едва сам дочекао онай часъ, кадъ ћу већъ увидити ту србску задушбину, гди се тако знаменити народни светацъ прославити има; таки о ютреньой молитви, а у свое време и божествена литургия одпоче се, на кою се слеже побожногъ народа толико, да малогъ простора ради, у иначе чисто уређеномъ и по правилу православне наше цркве свачимъ снабдѣвеномъ храму божиемъ да самъ помислио у овай ма, у манастиру комъ сремскомъ бити; ербо осимъ множине народа, кои се изъ десетъ села овамо на поклонение своме народномъ свецу стекао, било е чути гди врстни г. учитель помоћу побожни христяна найизредние свеца свога стихире а особито, Хвалите имя господнѣ, величание, катавасию, хвалитне стихове, славословие, благослови душе, херувику, достойно, и причастно тако изредно одпояше, да се свакомъ присутствуюћемъ душа у радости топити морала.

Изврстность г. Ѳ. М. као администратора исте парохие, налазимъ за сходно споменути, ербо само нѣговимъ настоянѣмъ и трудомъ ово мало обштество ма и у туђинству кадро е свой аманетъ свето чувати, а то се овомъ приликом изъ проповѣди кою поменути г. администраторъ изговори приметити дало, слово нѣгово беше сходно празднику, поучително; пуно духа христянскога, пуно живля народнога, и съ овимъ се слава храмова за овай данъ сврши.

Као свагди у србству, тако и овде по свршеной духовной утѣхи, фалило ние и телесно увеселенѣ, ербо по примѣру праоца Аврама, сви странци достойно угошћени беше; и ту е предходио мѣстни свештеникъ, почемъ е онъ више отмѣне господе при обѣду имао, ту се по добро уређеномъ обѣду напияло за здравлѣ, нѣговогъ величества цара и краля и великогъ войводе србскогъ, за здравлѣ господина нашегъ диецезалногъ епископа Арсения Стойковића, за напредакъ србства, и славенства, за единство и споразумлѣнѣ браће Мађара са Србима, — дакле колико е годъ овде особа било, сваки е свою задаћу достойно извршио. —

А шта ћу о побожномъ србству овде стануюћемъ да рекнемъ, ту е било чути пѣваня народни найновии пѣсама, па и сами тропаръ и кондакъ свога свеца пояо се по домови, а и по улицама орише се различите пѣсме пратећи свое госте одъ едногъ приятеля до другогъ. Кадъ сам ово чуо, вапиемъ боже! та есам ли у Чипу или Срему, Бачкой ил Банату! —

А да неби ћутанѣм прешао изврстность велештованогъ г. р. к. пароха Тукульскогъ Шарца, кога сам приметио само све за оно заузета бити, што е србско и народно, онъ е и такови разговора повео приликомъ обѣда кодъ г. свештеника, кои само одъ едногъ правогъ Србина чути вични смо, а сувише кадъ одъ прилике рече: браћо! помислите да смо едногъ рода, едногъ завичая, та и изъ едне колѣвке стекосмо се овде у туђинству, но зато и опетъ не заборавляймо што е србско, што е наше, зато чуваймо, подпомажимо све оно што е наше, да не повичу предци наши изъ мирни обиталишта свои — да смо неблагодарни потомци — и да доидући нараштай не рекне, срамотимо се имена предака наши! —

Ово писаюћи хоћу да чую гг. свештеници румски и ирижки, како ньиовъ колега као исти р. католички и достойни свештеникъ у туђинству међу врло малимъ броемъ србства мисли и збори, та ньима би болѣ приличило онде у маси србства проповѣдати миръ, любавъ и слогу нежели сеяти раздоръ и мрзость између еднокрвне браће, и са тимъ више, што сви знамо да ньима то у ньиову свету дужность пада, та давно е прошао 13. а избегосмо и 17. векъ! —

Далѣ, неће бити излишно явити читаюћемъ србству, како се овде између народа равноправность строго наблюдава, баръ у толико, у колико обшта законитость поднети може, г. судацъ Максимъ Лудаиѣъ као прави и рођени Србинъ, врло е добро поняо и разликовао можность, одъ немогућства, зато Мађари мађарским, Немци немачкимъ, али и Срби србскимъ езиком и ћирилскимъ словима расправляю свое судбене ствари, сваки по свомъ ћитапу слуша заповѣди, коима су као грађани заеднички подложени, и гле чуда! не нађе се іошъ до садъ ни еданъ вармеђски виши званичникъ, кои би зато и реч повео, зашто да мађарске вармеђе као што е пештанска, солгабировъ и србски езикъ са ћирилицомъ уваћа, и на ньимъ са дотичнима кореспондує? нитко не рече 15,000 Мађара и Немаца трпе да и едва 1000 Срба свой езикъ и свое писмо говоре, и пишу; шта више, Срби римокатолици у Тукульи, са своимъ судцемъ србски, али не са латиницомъ по са ћирилицомъ пишу и зборе, шта оћемо дакле садъ рећи о Срему, Бачкой и Банату, гди се нашегъ народа у много већемъ брою налази, и одкуда се многе неприлике и судари у овомъ смотреню догађаю? — Я велимъ, сва преднаведена нека имъ на узоръ служе! —

Кадъ сам се већъ у описиванѣ славе храмове у Чипу упустио, и ту приметбе чинио о духу, постоянству и *побожности*, овогъ малобройногъ србства, налазимъ за право, іошъ о едной особи, кою прозборити: у дружтву са више поменутимъ г. солгабировомъ дођемо едном домаћину, кога солгабиров овима речма поздрави: добро вече кнеже, я дођо къ вама не као судацъ, но као приятель вашъ и вашегъ дома, — по маломъ тамо задржаваню свратимо се у нашъ станъ кодъ г. свештеника, запитамъ г. судца, ко е тай човекъ? рече ми, то е кнезъ чипски, кои е иначе 12 година 10 мѣсеци и 15 дана кодъ Фердинанд-хусара одлично служио, и кога е село за садъ едногласно за свога кнеза изабрало, а то е честити Србинъ Іованъ Козаровићъ, кога изгледъ може се сравнити са врлимъ юнакомъ херцеговачким Вукаловићемъ Лукомъ, кога самъ више пута у Пешти фотографираногъ видити срећу имао. —

Ово све на кратко описуюћи, судимъ, да е нашъ народъ ма како малоброянъ био, и ма гди онъ живио, опетъ тврдъ, постоянъ, и свѣстан, за то би по обштемъ увиђеню нуждно било пружити му способъ ко развияню свога живля и свѣсти, и тежню нѣгову подпомоћи, а то би се само чрезъ достойне народне учителѣ, свештенике и мирске власти, кои би едни у омладини, а други и у одрастнима утицай свой имати могли, постићи, и докъ годъ тога ние, при своимъ нашемъ напору увекъ ћемо при старомъ остати морати, и тако чаяти бога спасающаго. —

Народна е машина по свимъ видимимъ околностима добро удешена, само треба да се народни вештакъ пронађе, кои би вешто исту водити умео; а то е обште желѣни народни конгресъ и црквени саборъ, само ти народни фактори кадри би били недостатке народно-политичне, и црквено-просвѣтне искоренити, а све оно чрезъ чега би народъ срећанъ, слободанъ и разуманъ био оживотворити, а кадъ би се то коіомъ срећом постигло, онда би се и ови славнога Бранковића потомци іошъ больма и у туђинству за светиню свою, коя имъ е, вѣра, езикъ, и народность заузимали, и као аманетъ и у будуће почитовали, чували и бранили. —

Н. Л. Изъ **Карловаца** 1. децембра. — Мађеръ професори карловачке Гимназие никако пардона! „У савету „Срб. Дневника“, подписана имъ е морална пропастъ“; ньи дакле нико оправдати неможе; они свакояко пропадаю! Жестоки дописникъ „Срб. Дневника“ у брою 108. излажући „болестно“ станѣ карловаке гимназие, учини скоро све нѣне професоре свакояке. Но нађе се люди, кои на то с' разлогомъ у „Србобрану“ одговорише, и показаше свету, да су оно само злобна опаданя: а уедно замерише и „Дневнику“, што прима такове чланке. Обште мнѣние морало е наравно услѣдъ тога кодъ публике друго, постати, него што га е „Срб. Дневникъ желио; стварь би легла, и іошт кои данъ, па одъ целог' чуда неби ништа било, — ал то ние смело бити! „у савету „Срб. Дневника“ подписана е морална пропастъ карловачки професора.“ на томе дакле никако ние смело остати. И зато се саде подиже самъ Срб. Дневникъ народни органъ, коме е народни напредакъ найсветия цѣлъ, те пусти у 119. брои громопуцателни свой уводни чланакъ противъ ньи, да тако свемогућимъ своимъ гласомъ уништи разлоге Србобранови дописника, а своме „поштованомъ“ мейданъ да одржи и побѣду надъ професорима карловачкимъ да доврши. Ядни люди, шта дочекасте! бадава вамъ ваше лепо име, кое имадоте до данасъ у народу! бадава и све заслуге, кое стекосте код рода свогъ одгаявши и одгаяваюћи му толике синове ньегове у средини србства, у средини православля! Србски Дневникъ устао е изъ „родолюбия“ противъ васъ, те ту вамъ нема спасеня!

Да како! устао е противъ васъ изъ родолюбля и изъ найчистиегъ побуђеня: „у атаръ истине и напредка овога народногъ института.“ па ако е и употребио нешто лажи и претераности нешто шепртлярие, а нешто опетъ неправде и непоштеня; све то ништа не смета: „та говори се за бога за атаръ истине и напредка карловачке гимназие!“

Тако су морала у атаръ „истине (!)“ само „три“ карловачка професора положити испитъ професорски, макаръ што се чини и ньима и *свима, кои и добро познаю*, да е то Срб. Дневникъ у претераной „ревности родолюбля“ свогъ сневати морао, — само да е разлика већа између ньи и између други ньиови колега, само да се некои колико више могуће понизе. — Што тако морао се — и опетъ за атар „истине(!)“ — едини трећи компетентъ за Професора на карловачкой гимназии у „вишеброю“ напоменути: „Беше люди, кои се нудише, по досадашньой плати служити„: морала се изъ молбенице нѣгове избрисати иста погодба, кою су и новоизбрани ставили били: да ће се само тако звания професорскогъ примити, ако му се допусти да „и богословию приватно“ свршавати може; — а то само зато, да се свету покаже: „Патронатъ карловачке гимназие незна шта ради — насъ е требао питати; — онъ намешта богослове за професоре, а кое би ми узели били, ти би били само професори“ па и атестати кое су сва троица а (два изабрана и трећи одбачен) подъ еднако добре поднели, у онога морали су изванредне силе за препоруку имати, да га таки као „поборника просвете и народногъ напредка“ карактеришу, — само да се патронату пребацити може, што ние узео онога коегъ е Срб. Дневжелио. И збогъ такове важне и истините примѣтбе триумфира (!) Срб. Дневникъ надъ Србобрановимъ дописникомъ, кои рече: кои курсъ бияше расписанъ, ал' одъ „славни родолюба“, кои би хтели карловачку гимназию одъ еданъ путъ незнамъ каквомъ учинити, не дође ни комъ да професурує као што треба“ — триумфує велимъ смѣло а заиста и безобразно, говорећи: „Незнамо можели одъ од овога бити горега безобразлука, одъ пилярскогъ дописника Србобрановогъ.“ И заиста неможе већега безобразлука бити! еръ то се тицало, како ми се чини, господе око Срб. Дневника, а и с' ньима неби се ништа карловачкой гимназии помогло, еръ и они би по найновиой дефиниции ревности, исто тако „неревностни“ били као и ови, зашто — не би били по позиву професори.

Срб. Дневнику никако не иду у рачунъ богослови као професори, а и други кои нису

прави професори по позиву своме, и то све изъ найчистиегъ побуђеня, ради „напредка“ карловачке гимназие. Ал ево у насъ Србаля нема такови по позиву професора, као што би их Срб. Дневникъ хтео, па шта ћемо сада? 'оћемо ли ове отерати, па гимназию затворити, или ћемо саме стране елементе — по позиву своме — за професоре карловачке наместити, да намъ српску дѣцу уче?! Одъ како постои карловачка гимназия, увекъ су на њой доста велики део професора одабрани свршени богослови бивали; а може се и ово казати, да до сада више одъ половице професора карловачке гимназие нису били „по позиву“ своме професори, него су одслуживши некое време одлазили у друга звания: на карловачка гимназия не бияше онда међу последњима; нити се нађе кога да посумня, да ли су оно професори ревностни и на своме месту били. Ал данасъ доноси Срб. Дневникъ другу нову науку како да се ревностъ професора мери, онъ вели: „ревностнимъ професоромъ се назвати може само онай, коме е то едини позивъ и задатакъ; а коме е професура узгредна ил' текъ привремена стварь, имао онъ иначе колике му драго способности и науке, ревностнимъ професоромъ никако га назвати неможемо!!“ Фала лепо на таковой оштроумной науци Срб. Дневника! Морамо одъ сада и сами о той ствари другчие почети мислити; морамо гдн. М. кои е по позиву“ своме само професоръ на овдашньой гимназии био, — еръ е професорски курсъ, и то, съ особитомъ похваломъ свршио, — а после, коимъ начиномъ, то е прилично позната стварь, гимназию нашу оставио, као ревностна и на своме месту професора сматрати; а морамо опетъ и оне люде, кои су гимназию нашу у добромъ гласу држали и многе српске синове валянимъ наукама научили — а морамо и ове, кои се и данасъ око младежи толико труде, да на свакомъ мѣсту еднака успѣха чине, — за не ревностне држати, и то само зато, што нису по позиву своме професоромъ“ што ни су дакле прави дипломирати професори. Такову „морску науку“ ние до сада ваљда ни приватни Србинъ у приватномъ своме друштву изрекао, а не моли явни листъ српской публици! Но томе се ние ни мало чудити — Срб. Дневникъ само изъ претераногъ родолюбия своге „у интересу напредка“ карловачке гимназие тако говори; па ако е у нечемъ и претерао, а оно га извини с „претерано родолюблѣ.“

Српски Дневникъ сматра за найважнии доказъ, коимъ мисли уништити важност карловачки професора; еръ на тай се ослаия у свима замеркама противъ професора карловачки, а и вели на едномъ месту: „Овако пише професоръ (та ние ваљда сваки) на великой гимназии карловачкой!“ доказиваюћи њимъ затимъ истину свои и дописника свога речи. Но кадъ е већъ тай дописъ явности преданъ; кадъ е публика о њему пресуду свою већъ изрекла као што е знала и хтела: примѣчаваюћи, да се онде показуе човекъ кои е у идеалномъ свету одрастао, човекъ безъ практике и светскогъ познаваня и — да цело тѣло немора тимъ болестно бити, ако му еданъ удъ болуе, ово казати морамъ па ма ми се урачунало као crimen lesae majestatis. Српски Дневникъ обявивши онай дописъ показао е заиста такови поступакъ, кога се као явни органъ свестногъ српскогъ народа стидити мора, и да ние дописникъ благовремено штампанѣ дописа свога закратио; а кадъ е онъ то учинио; па кадъ е іоштъ к' тому и одъ славне редакние Срб. Дневника поштену речъ добио, да му се дописъ неће у новине метути, него да ће му се невредимо натрагъ вратити: онда може се заиста такови поступакъ Срб, Дневника и крайнѣ непоштенѣ назвати; еръ то се зове млада човека, кои се 4 године у Бечу с удовомъ матеромъ уедно учећи друге издржавао, преко нѣгове волѣ морално убити и жигосати га предъ целимъ светомъ, да му се свакомъ нѣговомъ напредку у будуће на путъ стане; онде ние никакавъ теретъ увидити „найжешћи жаръ родолюбля“ Срб. Дневника у послу гди се тиче проституирати карловачке професоре, осланяюћи се може бити на обште познату девизу: „Der Zweck heiligt die Mittel“.

Но пре него што извршите шта сте наумили; пре него што подкопате важностъ наши професора свию — илъ баремъ они, на кое сте кивни; пре него што покажете да сте фактично неки господари на нашой гимназии: лепо би васъ молио, поштована господо око Дневника — ал да ми истино кажете, и да ми имена не издевате као и оной двоици дописника Србобранови — колико оно дадосте фонду гимназие карловачке, ил' — колико учинисте, да са стране изъ народа на умноженѣ фонда као што рекосте тогъ „народногъ“ института дође кадъ толико о карловачкой гимназии и нѣнимъ професорима загоноветате? Ко ли васъ начини такове туторе, целога места и целога патроната, подъ чиимъ надзоромъ гимназия и професори наши стое, као да су то све сама недорасла деца па и не умеду се за свое бринути, или — као да су то люди безъ икакве чести и безъ характера, па неће да се о своемъ брину као што треба? Веруйте ми, више е него безобразлук, подмећати целомъ едномъ обштеству и целоме патронату, кои се састои изъ найодабрании Србаля, такову слабостъ ил' таково непоштенѣ, као што е и крайни безобразлукъ казати свету, да се 10 люди (некои се само изузимаю) на карловачкой гимнази само зато стекли, да бадава лебацъ еду, сматраюћи професуру као прости занатъ безъ икакве више идее. Оканите се дакле господо тогъ невалялогъ посла и ваши пасквила, коимъ само толике люде неправедно врећате, ученике наше деморализирате, а толикимъ родитељима безъ неволѣ бригу задаете о успѣху деце свое; обратите болѣ цело свое старанѣ своме любимчету, народномъ позоришту, на што васъ и само данашнѣ време озбиљно опоминѣ, да га у клици првъ неподгризе, но да се оснажи и да процвета, те тако да буде роду одъ користи а вама на частъ и славу: Hic Rhodus, hic salta!

|| **У злат. Прагу** 2. декем. — Пошто ми се прилика свиди, латимъ се, по момъ обећаню пера, да вас о овдашньимъ догађаима известим.

Изборъ за предстоећи земаљски саборъ окончанъ е, па ако и есу централистичке овдашнѣ немачке новине, на челу свогъ листа, по увереню своме сходну за посланика особу ставили; ипакъ е у томъ обзиру Палацки, Ригеръ и Браунерова странка побѣду одржала, коя е са отачскомъ брижльивосћу не само свое едно племенике и суграђане у златномъ Прагу саветовала, већъ іой е и у целой Ческой у свакомъ одношеню одушевлѣно оданъ чески народъ; па предлагала имъ за посланике особе, кое су већ дѣломъ показале, у колико имъ благо и напредакъ народа на срцу лежи; као средство томе служили су овдашньи либерални чески листови као: „Народни Листи“ и „Хлас“ кои су у томъ обзиру збогъ свогъ споразумлѣня млого урадили, а тога ради и поштованѣ народа у пуномъ смислу заслужую. Ничимъ манѣ бияше споразумленѣ измеђ централистичних овдашньих немачких новина, не само што су за време траяня избора са наведенимъ ческимъ новинама у распри стаяле, но и између себе за то време непрестано су се чаркале. — Земаљски саборъ имаће само три седнице преко неделѣ. —

Каноникъ Штулцъ, познати уредник католичкогъ листа „Позора“ одсуђенъ е на два месеца робие и губитакъ 1000. фр. одъ Кауцие, кои има, по вишемъ решеню, овдашнѣмъ сиротиньском фонду припасти. Место затвора іош ние назначено, пошто е одсуђеникъ свештеничкогъ реда, па ће се на земаљскомъ суду текъ решити. —

Руски ордени за госп. Пуркинѣ, Палацки, Ригер, Ербен, Ржежак и Хаталу стигли су већ, као што „Хлас“ явља кодъ рускогъ посланичтва у Бечу. — Уедно добио е и проф. српскогъ езика на техничкомъ институту госп. Езбера, кои е у найновие доба почео издавати обште славенски белестристичанъ листъ „Словѣнинъ“ одъ рускогъ цара прстенъ, кои е у среди са драгоцѣнимъ рубиномъ а у наоколо са осамъ брилианта украшенъ. —

Немогу томъ приликом пропустити да вам о малой демонстрации, коя се прошасте неделѣ на провизорномъ ческомъ театру десила, неявимъ: Баронеса Вайсова родомъ изъ Угарске дала е овде више Концерта на гласовиру, па хтеде се исте неделѣ и у ческомъ театру продуцирати, но програмъ за исти концертъ ние баш био народанъ, шта више участвоваше у нѣму и особе изъ немачкогъ театра; ал кадъ почеше немачки певати, буду тако извиждани, да су одма чески преокренули. Но поредъ свег тогъ био е сваки комадъ баронесинъ огромним плѣсканѣмъ праћенъ. — Госп. Свѣчинъ, познати руски виртуозъ, кои се овде, за време црногорскогъ рата, са турскимъ орденомъ хваляше и кои е на шилеровой светковини участвовао, нехтеде, макар што е у програму оглашен био, у Концерту участвовати.

☐ Изъ **Суботице** 3. Дек. Юче е представляло овдашнѣ мађ. позор. друштво за драме и веселе народне комаде подъ управ. Сигетия драму Бранковићъ Ђурђа (Brankovits György) од Оберньика. Да е ова драма пуна неистинити хисториски дата, и да у млогимъ декарактеризира Народъ српски о томъ не треба дуго говорити; па зато ми то цело као хаосъ сматрамо; чудити се само да одъ толико наши хисториски драма кое су пуне характера српскогъ и истине, ни едногъ Мађари у преводу не имаю (а ми бар можемо понесни бити да њиови имамо) па ипак што ни едногъ нашегъ комада не имаю, то оћеду по њиовомъ ћефу нешто да стваraю, ко е жали боже да предъ свестну Публику долази. — О овомъ комаду донео самъ већ и лане у Срб. Днев. пуно негодаванѣ кое и овога пута исто се изражавамъ. Специфично нећу сада да претресамъ овай горњи комадъ, само ћу толико да кажемъ: Мара (Némety Irma) коя е доста добро свою улогу носила, код нѣ врло е очи дирало то: да она као Султанка Мурата у харему то едно и исто ношиво има кое е у двору Отца свога Ђурђа Бранковића, носила; далѣ, у последньой сцени коя е мало „него обично“ била изменѣна, нашто музика? Када полумртва српскогъ Деспота на рукама носе! Я држимъ да би овде приличние било жалостно поянѣ и тужно оплакиванѣ нежели њиова свирка.

Ако нас Мађари достойно оценити хоћеду и знаю, то би требало, да одъ нашихъ сада прерађенихъ комада, на мађарски преведу, па да виде имаю ли право све оно што е наше, — а нарочито у томъ смотреню — презирати. Овде се већъ еданъ родолюб око тога труди, да парче „Милош Обилићъ, или бой на Косову“ на мађарски преведе.

Аустрия.

У **Бечу** 3. Дец. Данасъ у подне опетъ е поодио гроф Форгачъ судекса курие, кои е іош еднако болестанъ. Касние е нѣгова преузвишеностъ, господинъ дворски канцеларъ имао аудиенцию кодъ Нѣг. величества.

Изъ **Беча** пишу „П. Л.“ одъ 4. Дец.: Сада баш у четири сата долазимъ изъ посланичкогдома и присуствовао самъ заключеню прве сесие државнога савета. Пре два сата е господски домъ држао свою последню седницу у овой сесии. —

Изъ **Беча** пишу „П. Л.“ одъ 4. Дец. Данасъ самъ чуо с' поуздане стране, да се римска курия против установленя румуньске патрияршие изразила. Међутимъ верозаконске ствари ће тешко у претресъ узимане бити, а сигурно дотле не, докъ іош много политичких тешкоћа било буде. К' овима спада поредъ питаня дали ће патрияршия бити само ердельска или ердельско-унгарска, и то: дали ће нови патриярх седити у Ерделю или у Угарской. Наравно да дворска унгарска канцелария ово последнѣ, а ердельска прво жели. Знаменито е при томъ то, да е у той ствари државно министарство узъ унгарску дворску канцеларию.

СТРАНЕ ЗЕМЉѢ.

Русия и Польска.

„Руски Инвалидъ“ саобштава следеће изъ **Петрбурга** 6. Юлия е деветъ официра у вароши Боровиги присуствовало при парастосу, кои е даванъ у споменъ два официра, кои су у Варшави збогъ полит. злочинства пушкарани. Међу тима су били и поручик Фатеевъ изъ московске гранатирске регименте войводе Фридриха Мекленбуржкогъ, и поднорученикъ Велкнеръ одъ

другогъ гранатирскогъ стрелячкогъ батальона. При испиту изяснише се они, да нису мнѣния оних официра кои су стреляни, да ньихов поступакъ нису одобравали, и да су при парастосу били само изъ побожности, незнаюћи да е то законом забранѣно. — Нѣг. Величество из призреня на тай исказъ, али услѣдъ показаног у томе хрђавогъ схваћаня ньихове дужности, заповедило е, да се обтужени суду не предаю, него да остане при дисциплинарной казни, да се поручикъ Фатеевъ и подпоручикъ Велкнер казне затворомъ одъ шестъ неделя дана, у кои се има урачунати и време кое су у затвору провели, да се пошлю к' своимъ региментама, да се еданпутъ при аванзираню обиђу, да имъ се та каштига у службене листе упише и да се више у академию не шалю. —

Француска.

У парискимъ дипломатским круговима преповедаю следећу анекдоту из Компиеня: Царица запита царскога принца, да ли он воле Талияне, а овай одговори: „волемъ.“ Шта, ти волеш Талияне, а знашъ да ихъ я не волемъ? Царица зовне цара и преповеди му шта іой е синъ одговорио. „Онъ има право, а ви немате право“ одговори іой царъ мирно.

Италия.

Ђенералъ Гариблди писао е пре краткогъ времена познатомъ Џону М' Адаму у Глазгову следећегъ садржая писмо:

„Да самъ понуду примио, да и я мой мач за стварь саюженихъ држава повучемъ, то можете уверени бити, да би то само за коначно безусловно укинуће робства било. Вашимъ храбримъ земляцима, яко самъ обвезанъ, због ньиових симпатия, кое ми указую. Знам, да ниедан народъ веће симпатие за оне нема, кои се за грађанску и верозаконску слободу боре, него Шоти.“

„Екзаминеръ“ говорећи о новомъ талиянском министарству, предпоставля га ратациевом у свему, ако се одржи слободно одъ непосредногъ уплива Француске.

„Сатурдай Ревиевъ“ о истом предмету говорећи ово примѣчава: „Нови кабинетъ, ако и нема личногъ уваженя, зато опетъ нитъ е презрителанъ, ни реакционаранъ, чуство националногъ достоянства падомъ Ратаца довольно е освећено.“

Турска.

Изъ Цариграда являю: болестъ султанова е таква да се већъ брину за случай ако би нуждно било владу коме другомъ предати. Две дворске партае стое една према другой, партая султанове матере и партая будућег наслѣдника престола, Мурата, сина пређашнѣга султана; на челу прве партае стои Мехемедъ Али Паша. Султанъ е у арсеналу поделио 250,000 пиястра међу морнаре кои су се са албанске обале вратили — 2. дец. дошао е нови мушир Абди паша изъ Мостара у Требинѣ. — Црногорска стварь као да ће на скоро опетъ у претресъ доћи. Говори се да е Француска послала против грађеня караула турскихъ ноту у Цариградъ, у коіой е порту опоменула на уверенѣ у почетку рата, да ће status quo одржати. Будући е Мехемед Џемил паша однео у Паризъ одговоръ неповолянъ, то е іошъ оштрия нота у Цариградъ оправлѣна. И одлазакъ кнеза Лабанова, кои се сматра као завада Русие са Турскомъ, тумаче сада да е због тога, што протестъ петрбургског кабинета противъ црногорскогъ мира ние уважен. О положаю Аустрие у той ствари пише „Преса“: Аустрия се решила заедно са Француском учинити у Цариграду іошъ едан покушай за посредованѣ, и дотични посланици добише налогъ, да порти предложе, да само на оба излазка друма кои ће се крозъ Црну Гору начинити утврђеня начини, друмъ пакъ да остане као слободанъ трговачки путъ подъ одговорнимъ покровительствомъ кнеза Николе. Порта е баръ обећала да ће се о предлогу томе промислити и да ће започети на црногорскомъ земльишту посао, обуставити. Енглеска ће се по свой прилици придружити томе основу за посредованѣ, Русия пак неће никако у томъ да учествуе.

Грчка.

Прорачунали су да би Грчка кадъ би іой се іонски острови уступили добила жителя онолико колико петина садашнѣг кралѣвства износи. Грчка е велика 892 квадратни миля и има преко едногъ милиона жителя, а іонски острови су 52 кв. милѣ велики и имаю 200,000 жителя.

Америка.

„Таймсу“ пишу изъ **Нюйорка** одъ 16. нов.: Положай ђенерала Бурнсида тако е незгоданъ, да е президентъ самъ отишао у главни стан онога, да види шта фали. Суевѣрни люди веле, да кадъ годъ е президентъ кога ђенерала у стану поодио, увекъ е войска несретна била; па и сада пророкую да ће бити несреће. Люди кои нису суевѣрни такођеръ на хрђаво слуте, али ту слутню правдаю тимъ паметнимъ узрокомъ, што президентъ уместо да е само по имену врховни заповедникъ войске, хоће праву команду да узме, и што се као такавъ у свашта меша и наредбе променюе кое не разуме. Но сада е сигурно ђенералъ Бурнсидъ президента уверио да е войнички одсекъ у Вашингтону крив томе што се побѣда отешчава и немогућномъ чини, а не ђенералъ и нѣгова войска, и да се Потомачка войска због оскудице у рани, цебани и подвозу на Рапаханоку задржава. Зашто президент покрай свега тога у званию држи Стантона, то е найчудния загонетка овога доба. —

НАЙНОВИЕ.

Лондонъ 5. декем. Данашнѣ „Таймс“ доносе одъ 4 о. м. едну депешу изъ Атине, коя овако гласи: Посланици заштитнихъ сила, подписали су едну ноту, коя чланове ньиових владаюћихъ дворова, одъ грчкогъ престола исключуе. Од 10,126 гласова, пало е у Атини 9889 на принца Алфреда.

Данашния „Морн. П.“ пише: Краль Фердинандъ неприма се грчке круне. Но исти листъ нада се, да ће он свое саданѣ мишленѣ изменити.

Бечъ 6. дек. Данасъ е Нѣгово Величество држало престолну беседу, коіомъ се радня царственогъ савета заключуе.

У беседи се споминѣ единство државно, основано на октобарской дипломи и на основномъ фебруарскомъ патенту.

ТРГОВИНА.

„Н. Л.“ **У Турск. Бечею** 1. Децембра. Прошле целе неделье имадосмо строго суву зиму, но почетком ове неделье окренуло се време и са снегом попусти мало зима. Два дана сад већ трае права юговина и снег се яко топи. Има пет дана како е лед Тисом пошао и тако е бродаренье саевим престало и лед е многу лаћу на несигурном месту затекао. Ове неделье се у житнои радньи показала већа живост; наиболя шеница е радо за 4. фр. од мерова, а у маньем квантуму и за 4 фр. 10 кр. купована. Кукуруз у зрну, кои е ове године врло сув да би се сада већ могао извозити радо се купуе на малом по 1 фр. 60—80кр. а у квантуму да се на пролеће изда по 2 фр. —

Бечка берза одъ 7. децембра.

Дукати — — — — — — — — — —	5 62
Металици 5 проц. — — — — — —	74 —
Нар. заим 5 проц. — — — — — —	81 80
Акциє кред. завода — — — — — —	222 90
Акциє нар. банке. — — — — — —	804 —
Сребро — — — — — — — — — —	116 50

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЙ.

у мѣсту Бођану упразнѣно е учительско мѣсто са платомъ 37 ф. 80. кр. а. вр., полъ сесие землѣ, слободно обиталиште са баштомъ.

Они кои желе звание ово получити, имаю своим молбеницама крштено писмо, свидѣтелства о своіой способности, досадашньой служби, политичном и моралномъ поведению свом приключити и до 20 Дек. о, г. овамо поднети.

Изъ засѣдания Консисториално-Училиштног у Н. Саду 22. новем. 1862. држаногъ.

(93 1—3)

Бр. 28

Изрокъ.

Одъ кр. судбенога стола жупание сремске у Вуковару овиме се обявлюе, да е 5 Ожуйка 1859 у Вуковару без валяне опоруке умро Јован Вали.

Будући е овомъ суду непознато, коима особама право наслѣдства ту пристои, то се сви, кои би му на коему темелю наслѣдовали, позивлю, да си право наслѣдия за годину дана одъ подписаног дана овди прияве, те изказавши право наслѣдия изясненѣ за наслѣдство, да непропусте дати; еръ би се иначе заоставштина, коиой е међутим одвѣтнакъ Михаил Рогулић скрбникомъ и управникомъ поставлѣнъ са онима, кои за наслѣдство се изяснили и правни наслѣдия насловъ изказали буду — разправила и ньима предала; заоставштина пако илинѣнъ одѣл, кои нитко наступио неби, или коему се нитко наслѣдства ради приявио неби сва би се као добро безнаслѣдника у државну благайницу повела. кр. жупаніски судбени стол

У Вуковару, 8. студена 1862. (87—3—3)

Бр. 425.

Огласъ.

Кр. Жуп. судб. столу у Вуковару дае овим на знанѣ: Да е на молбу Іована Влашића изъ Вуковара крозъ г. одвѣтника Павла Грчића ради дужняхъ 210 фор. а. вр. с. п. дозволио овршну дражбену продаю непокретности што су на 410 фор. 40 нов. а вр. судбено проценѣне, и у грунтовници обштине стари Вуковаръ подъ бр. 64. на име Софие Матановићке уписанъ, те да су у ту сврху два рока определѣна, први на 9 веляче, а други на 9 ожуякъ сваки путъ у 9 сати пре подне на лицу мѣста.

Позивлю се дакле свиколици, кои би ову непокретностъ купити желили, къ дражби с тим додаткомъ, да ће се та непокретностъ, ако ли се кодъ прве дражбе ни за више, а ни за процѣнбену цену непродаде, кодъ друге дражбе и изподъ процѣне найболѣму нудиоцу изручити; затимъ да е купацъ дужанъ укньижене на ню дугове, на колико ће куповнина довольна бити, по напутку суда на се примити; и напоследку да се остали дражбени увѣти, процѣнбени написникъ и грунтовнички извадакъ могу кодъ овога суда читати.

Напоконъ се іош позивлю и свиколици, кои, премда нису о дражби напосе убавѣштени, ипак мисле, да су уписом у явне книге на гори наведену непокретнину каково заложно право стекли, да то свое право тимъ сигурние предъ измаком назначене продае овому суду прияве, што ће у противномъ случаю самим себи приписати, ако ли се диоба куповнине безъ ньи предузме, и ньи, ако ли се на тай начинъ куповнина изцрпи, ништа незападне.

У Вуковару дне 27 студена 1862.

(88—2—3)

Бр. 316.

Огласъ.

Кр. жуп. судбен стол. дае овимъ на знанѣ: Да е на молбу Арона Бинга и другова, прим: 10. студена (новембра) 1862. бр. 316. овршна дражбена продая за нѣнихъ покретнихъ ствари Іована Юришића изъ Шида, састоећи се изъ разногъ трговачкогъ еспапа, процѣненихъ у 1518. ф. 54. кр. а. в. ради дуга одъ 400. ф. 165. ф. 95. кр. 200. ф. и 880 ф. 2 кр. скупа 1645 ф. 97. кр. с. пр. дозволѣна. За продаю овихъ ствари одређую се два рока, и то први са 12. сечня (януара) 1863. А други за 27. сечня (януара) 1863. сваки данъ пре подне у 9. сати у мѣсту Шидъ.

Позивлю се свиколици к' дражби овой с тимъ додаткомъ, да се при првомъ року ништа исподъ процѣне продавати неће, и да се куповнина свагда одма у готовости положити мора.

Кр. жуп. судбени столъ. У Вуковару 25. студена (новембра) 1862.

(90—3—3)

Писарница

Ц. кр. чиновника и заклетогъ судбеног толмача србско-хрватскогъ езика **Велимира Барбарића** налази се сада „Wien, Roßau (Neu Wien) N. 206. у коіой се за превађанѣ примаю сваковрстна писма, доказательства, исправе и т. д. како изъ србскогъ са ћирилицомъ — и хрватскогъ езика са латиницомъ на нѣмачки, тако и обратно. —

92—2—3)

Продае се

кућевни плацъ у ћурчискомъ сокаку брой 1789. ближа известия могу се знати у трговини А. Г. Шлезака. (89 3—3)

Уредникъ и издаватель Петаръ Нинковићъ.

Брзотискомъ Игнята Фукса у Н. Саду.